

Turkish Journal of Diaspora Studies

ISSN: 2717-7408 (Print) e-ISSN: 2757-9247 (Online)
Journal homepage: tjds.org.tr

Book Review

Gürkan Gümüş

To cite this article: Gürkan Gümüş (2023) [Review of the book, Fransa ve Almanya'da Vatandaşlık ve Ulus Bilinci, Rogers Brubaker], Turkish Journal of Diaspora Studies, 3(2), 270-272, DOI: 10.52241/TJDS.2023.0066

To link to this article: <https://doi.org/10.52241/TJDS.2023.0066>

Submission Date: June 16, 2023 **Acceptance Date:** August 15, 2023

Article Type: Book Review

2023 Gürkan Gümüş. Published with license by Migration Research Foundation

Published online: 3 October 2023

Submit your article to this journal [✉](http://tjds.org.tr)

Full Terms & Conditions of access and use can be found at
tjds.org.tr

Book Review

Rogers Brubaker. **Fransa ve Almanya'da Vatandaşlık ve Ulus Bilinci**, Çevirmen: Ezgi Su Dağabak, GAV Perspektif Yayınları, 2022, s. 330, 120 TL, ISBN 9786057387714

Gürkan Gümüş

Politika ve Ekonomi Bölümü, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Rogers Brubaker'in kitabı, Fransa ve Almanya'da Vatandaşlık ve Ulus Bilinci, 1992 yılında Harvard Üniversitesi yayınlarından çıkmıştır. Yazar, Kaliforniya Üniversitesi, Los Angeles'de seçkin bir sosyoloji profesörüdür. Adı geçen; sosyal teori, göç, vatandaşlık, ulus ve etnisite ile ilgili çalışmalarıyla tanınmaktadır. Bu eser, sonradan milliyetçilik üzerine yazacağı kitabın da kilometre taşı olan, vatandaşlık ile ilgili çalışmalarının ilk eseridir.

Kitap yayınlandığında Almanya'nın henüz birleşmiş olduğu, göç, var olan yabancıların durumu ve sonradan vatandaşlığa kabul gibi konular üzerine hararetli tartışmaların yapılmakta olduğu hatırlanmalıdır. Göçmenlerin nüfusa oranının yaklaşık Almanya kadar olduğu Fransa'nın göçmen politikalarının farklı olması, kitabın temel araştırma konusu olmuştur.

Kitap, vatandaşlık konsepti genelinde, her iki ülkedeki gelişmelerine ve uygulamalarına odaklanmaktadır. Jus soli (doğum yerine göre vatandaşlık), jus sanguinis (kan bağına göre vatandaşlık) ve naturalisation (sonradan vatandaş olma) özelinde yürütülen araştırmalar, konunun anlaşılması bakımından önem taşımaktadır. Bu eser gerek gerçekçi analizleri gerekse güvenilir referansları sayesinde, akademik camia için kaynak olarak kullanılabilir niteliklere sahiptir.

Ulusal vatandaşlık kavramının, tabandan destekli Fransız devriminden sonra ortaya çıktığı esas alınmaktadır. Almanya'da ise tabandan bir devrim gerçekleşmemiştir. Tepeden inme olarak adlandırılabilir süreç, devletin daha çok etnik ve kültürel yakınlık üzerine politikalar üretmesine yol açmıştır. Bu politikalar için en açıklayıcı örnek ise şüphesiz jus sanguinis (kan bağına göre vatandaşlık) olacaktır. Bunlara ek olarak, ulus inşa süreçleri, her iki devlette de göçmenlerin rollerini farklı olarak düzenlemiştir. Fransa için "Eugene Weber'in gösterdiği gibi, eğer okullar ve ordu köylüleri Fransızlaştırdıysa, aynı şekilde ikinci kuşak göçmenleri de Fransız yaptı. (15)" Bay Brubaker'in varsayımları, kitabın yazıldığı zaman göz önünde bulundurulduğunda, dönemin iklimiyle ve siyasi olaylarıyla uyum içindedir. Okuyucuya sunulan bilgiler tutarlıdır. Dahası, eserde, her iki ülkenin siyasi partileri ile birlikte hüküm süren ideolojilerin tartışmaları da bulunmaktadır. Getirilen eleştiriler ya da değinilen ortak noktalar okuyucuya dönemin anlaşılması bakımından

CONTACT Gürkan Gümüş gurkangumus@outlook.com

Başvuru: 16 Haziran 2023; Revizyon: 11 Ağustos 2023; Kabul: 15 Ağustos 2023; Makale Tipi: Kitap İncelemesi

yardımcı olmaktadır.

Kitap, Fransa için Fransız devrimini ve Almanya için Wilhelm Almanya'sını başlangıç noktaları olarak alırken, giriş ve iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm, okuyucuların konuyu anlamalarını kolaylaştıracak şekilde üç parçadan oluşmaktadır. Bu parçalar, sosyolojik olarak vatandaşlık çalışmaları ve devlet ilişkisinin yanında Fransız devriminde icat edilen ulusal vatandaşlık kavramı ve Almanya'daki devlet sistemini içermektedir. İkinci bölüm ise ana konunun okuyucuya aktarıldığı, incelemelerin yapıldığı bölümdür ve beş parçadan oluşmaktadır. Vatandaşlığa kabul ve vatandaşlık politikaları ile ilgili her iki ülkenin karşılaştırması, okuyucuya resmi sayılar üzerinden istatistiksel ve terminolojik analiz, ilk parçada sunulmuştur. Sonraki iki parçada, ilk olarak Fransa'da göçmenlerin vatandaşlık süreçleri daha sonra Wilhelm Almanya'sında vatandaşlığın ulusallaştırılması konuları işlenmiştir. Son iki parçada ise yazar, genellikle, kitabın yayınlandığı zaman gündemde olan güncel sorunlara değinmiştir. Not alınmalıdır ki, kitap yazıldığından beri adı geçen devletlerin politikaları gerek Avrupa Birliği gerekse küreselleşmenin etkileriyle, birbirine yakınsamıştır. Eser, kolay okunabilir ve anlaşılır olmasında karşın, değinilen bazı ideolojik tartışmalar uzun ve modası geçmiş olarak değerlendirilebilir.

Kitap, Türkçe'ye GAV Perspektif Yayınları tarafından tercüme edilmiştir. Çevirmen Ezgi Su Dağabak, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi öğretim üyesidir. Uzun ve karmaşık cümleler anlaşılabilir. Bununla birlikte, çevrilen bazı kavramlar, günümüz Türkçesinde kullanılmamaktadır.

Konuyla yeni ilgilenmeye başlayan bir okuyucu olarak, çalışmayı okuduktan sonra günümüz tartışmalarının temelini oluşturan kavramların temellerini öğrenmek aydınlatıcıydı. Ayrıca, karşılaştırma yapmanın mümkün olduğu iki komşu Avrupa ülkesinin hangi aşamalardan geçtiğini görmek göç ile ilgili kendi ülkemdeki olaylar hakkında bakış açının şekillenmesine yardımcı olmuştur. Kitap, adı anılan toplumların iç ve dış dinamikleriyle ilgili geniş bilgiye yer vermektedir. Diğer yandan, bu eser, alanının temel eserlerinden biridir. Güncel bilgileri kullanarak çalışmalar üretmek isteyen araştırmacıların son yıllarda yazılmış eserler, internet siteleri ve istatistikleri kullanmalarında yarar vardır. Şüphesiz, bu eser akademik camiaya gerek analizleri gerekse güvenilir kaynakları sayesinde katkıda bulunmuştur.

Sonuç olarak, sosyoloji, tarih ve siyaset bilimi başta olmak üzere, pek çok disiplinden araştırmacılar bu kitabı yayımlandığı günden beri önemli bir kaynak olarak kullanmışlardır. Esere yapılmış pek çok atıf bulmak mümkündür. Vatandaşlık ve ulus konseptlerinin, her iki ülkedeki, karşılaştırmalı analizleri okuyucunun konuyu daha iyi anlamasına yardımcı olmaktadır. Verilen örnekler ikna edici ve günlük yaşam için geçerlidir. Şunu da eklemek gerekir, Türkçe literatürde göç konusuyla ilgili yapılan çalışmalar ve çevrilen kaynakların azlığı, bu eseri daha da kıymetli hale getirmektedir. Devletin karar alıcıları, bu ülkelerin geçmiş deneyimlerinden faydalanarak çıkarımlar ve ileriye dönük planlamalar

yapabilirler. Bu ihtisas alanında faaliyet gösteren enstitülerin ve dünya çapında ortak çalışmalar yürüten akademisyenlerin desteklenmesi, başta göçmenler ve onlara ev sahipliği yapanlar olmak üzere tüm insanlığa faydalı olacaktır.

Orcid

Gürkan Gümüş <https://orcid.org/0009-0001-0654-838X>